

בנעילת החג, מודה אני לפניך ה' אלקי ואלקי אבותי על כל החסד אשר עשית עמדי, שעברו עלינו הימים טובים הק', ובודאי עזר הקב"ה לכל אחד והיו לו זמנים טובים ומאירים. כה יעזור השי"ת שישאר לנו לכל השנה ותהיה שנת אורה וישועה לכל אחד ואחד בעניניו הגשמיים ובעניניו הרוחניים ובאורך נראה אור.

את העצה של שברון לב, שעצה זו יש ליהודי תמיד בכל המצבים, וכלשון הרמב"ן הנז' שכן יעשו תמיד ואדעה מה אעשה להם, כלומר אפקוד חטאתם לדעתי כפי התאבלם והנחמם על עונם, כי אני בוחן לב וחוקר כליות.

ובעומדנו בסיומו של החדש הק' הזה, זכור לי עוד המעמד איך שפ"א אמר מרן אדמו"ר בב"א זי"ע

לקראת הימים הנוראים

חמשה עשר באב

בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו ביום חתונתו זה מתן תורה וביום שמחת לבו זה בנין בית המקדש, ומשמע שאירי כאן בבחי' זיווג עליון בין קוב"ה וישראל, כפי' חז"ל דהמלך שלמה זה הקב"ה, ועטרה שעטרה לו אמו זו כנסת ישראל, ומה הקשר בין הענינים הרמים האלו לענין בנות ירושלים יוצאות וכו'. וכן צ"ב היכן מרומז בפסוק זה על חמשה עשר באב, בשלמא יום הכיפורים הוא יום מתן תורה של לוחות שניות וכן בו היה חנוכת המקדש בימי שלמה, אך מה הרמז לחמשה עשר באב, דמשמע מלשון המשנה שמוכיח מן הפסוק על ב' הימים.

ובי' הענין ע"ד העבודה, ע"פ מאה"כ שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד, וביארנו בזה, שהימים הנוראים ענינם המלכת מלכותו ית' בבחי' ויבא מלך הכבוד, וקודם שמגיעים למדרגת ויבא מלך הכבוד צריכים לעבור

אחז"ל (תענית כו:): לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים שבהם בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולין וכו' וחולות בכרמים, ומה היו אומרות, בחור שא נא עיניך וראה וכו'. ומשמע שאלו הם הימים הגבוהים ביותר שלא היו לישראל ימים טובים כמותם. ואיתא ע"ז בגמ', בשלמא יום הכיפורים משום דאית ביה סליחה ומחילה ויום שניתנו בו לוחות אחרונות, אלא ט"ו באב מאי היא, אמר ר"י אמר שמואל יום שהותרו שבטים לבא זה בזה, ורב יוסף אמר ר"נ יום שהותר שבט בנימין לבא בקהל. וראוי לבאר מה המשמעות המיוחדת וגודל ענינו של ט"ו באב ועד שהוא כמו יום הכיפורים. ובעיקר תמוה מאד הענין שבהם בנות ירושלים יוצאות וחולות בכרמים, הרי כל כבודה בת מלך פנימה, ומה מקום לזה בב' ימים טובים אלו הימים הגבוהים ביותר, שלא היו לישראל כמותם, ומה באו חז"ל לרמוז בזה. ובהמשך המשנה איתא שם, וכן הוא אומר (שה"ש ג) צאינה וראינה

קודם שערים ואח"כ פתחים יותר פנימיים. וזהו שאו שערים ראשיכם, שבתחלה צריך לנשא ולרומם את כניסת השערים.

והנה השער הראשון של הימים הנוראים הוא חמשה עשר באב. כדאיתא בספה"ק בני יששכר בענין מעלת חמשה עשר באב, שהוא ארבעים יום קודם כ"ה אלול יום בריאת העולם, וע"ד שאחז"ל (סוטה ב.) ארבעים יום קודם יצירת הולד מכריזין בת פלוני לפלוני, כך בחמשה עשר באב מכריזין על הנישואין כביכול של הקב"ה וישראל, שזו תכלית הבריאה, כמו שאמרו בראשית ברא אלקים בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנקראת ראשית. וסוף מעשה במחשבה תחלה, וארבעים יום קודם יצירת הולד עלו ישראל במחשבה להתחתן כביכול עם הקב"ה. נמצא שבחמשה עשר באב יורדת ההארה הזאת של התחלת בחי' החיתון של הקב"ה וישראל, ובוה מבואר מה שחז"ל קבעו יום זה לעניני זיווגים, שבו הותרו שבטים לבא זב"ז, ובו הותר שבט בנימין לבא בקהל, לעורר על בחי' הזיווג העליון בין קוב"ה וישראל.

ובי' ענין ב' ימים אלו חמשה עשר באב ויום הכפורים, דהנה הקיום של עם ישראל והקשר שלהם עם הקב"ה מיוסד על הני תרין סמכי קשוט, תורה ועבודה, שעל ידם מתקיימת הדביקות בה'. וכדאיתא שהתוה"ק היא כנגד ו' שבשם הוי"ה ב"ה, שהיא בחי' ו' החיבור המחברת את ה' עילאה שהיא כנגד קוב"ה לה' תתאה שהיא שכינתיה דהיינו כנסת ישראל, והתחלת החיבור בין קוב"ה וישראל הוא ע"י התורה, כמשאחז"ל (ברכות נו.) עה"פ תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב, אל תקרי מורשה אלא מאורסה, היינו שהיא בחי' אירוסין בין קוב"ה וישראל, בבחי' בת פלוני לפלוני, ע"י כח התורה. וע"כ השער הראשון של חמשה עשר באב הוא זמן של כח התורה, כי בו מתחילים ארבעים יום קודם יצירת הולד אשר בהם מתחלת בחי' אירוסין בין קוב"ה וישראל, ובחי' אירוסין היא ע"י כח התורה דאל תיקרי מורשה אלא מאורסה. וענין יום הכפורים הוא שלימות הדביקות ע"י עבודת ה'. ומש"ה לא

היו ימים טובים לישראל כאלו ב' הימים, מכיון שע"י בחי' ב' הימים משיג יהודי את הדביקות בה' בבחי' זיווג עילאה. וזהו פי' שבהם בנות ירושלים, שלא אמרו בנות ישראל אלא בנות ירושלים, להורות על פנימיות הכוונה, שבנות ירושלים מרומזו על כנסת ישראל, שנשמות ישראל מכינים עצמם להיות ראויים לבחי' זיווג עליון והתחתנות כביכול עם הקב"ה. בבחי' מאה"כ ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום, שזוהי כל תכלית הבריאה שישראל יהיו דבוקים בהשי"ת. ובהן בנות ירושלים, היינו כלל ישראל, יוצאות בכלי לבן שאולים שלא לבייש את מי שאין לו, היינו מי שקשה לו מאד שהוא רחוק מתורה ועבודה ישאל מאחרים שיעזרו לו, ומה היו אומרות, בחור שא נא עיניך וראה וכו' אל תתן עיניך בנוי וכו', שישראל אומרים להקב"ה אין בנו מאומה, אך רצוננו להתחיל לבנות את השנה החדשה ולבא בשעריה, פתח לנו שער בעת פתיחת שער.

וע"פ האמור יתבאר הקשר בין ט"ו באב לחיזוק ללימוד התורה, וכמו שאמרו שם עוד בגמ', תניא רבי אליעזר הגדול אומר מחמשה עשר באב ואילך תשש כחה של חמה ולא היו כורתים עצים למערכה לפי שאינן יבשין. אמר רב מנשיא וקרו ליה יום תבר מגל, מכאן ואילך מאן דמוסיף יוסיף ודלא מוסיף יסיף וכו'. ומשמע שט"ו באב הוא היום הגבוה ביותר של תורה, בו מכריזין מאן דמוסיף בלימוד התורה מוסיפין לו שנות חיים ומאן דלא מוסיף חמירו בעונשו עד כדי כך רח"ל, ולכאורה צ"ב מה ענין הכרזה זו ליום חמשה עשר באב, אכן כמבואר בחמשה עשר באב מתעוררת בחי' אירוסין בין קוב"ה וישראל ע"י התורה, שכל ההזדווגות והאירוסין בין הקב"ה וישראל הם ע"י כח התורה, וחמשה עשר באב הוא היום המיוחד בשנה שיהודי צריך להתדבק בה' ע"י כח התורה. והנה כל החיות של ישראל היא מהדבקות בה', כדכתיב ואתם הדבקים בה"א חיים כולכם היום, לכן מכריזים אז מאן דמוסיף יוסיף ומאן דלא מוסיף וכו', שיום זה הוא השער של תורה. ולפ"ז מבואר גם מש"כ רבנו גרשום בב"י דברי הגמ' האלו, שכל זמן שהיו כורתים

עבודת ה', הרי הוא השער של עבודה, שארבעים יום קודם לכן מתחלת ההכנה של עבודה.

וע"פ האמור מבואר הפסוק צאינה וראינה וגו' המובא במשנה על ב' הימים, ביום חתונתו זה מתן תורה, מרומז על חמשה עשר באב, כמבואר שכל בחי' הנישואין בין קוב"ה וישראל היא ע"י התורה, ויום ט"ו באב הוא השער של תורה. וביום שמחת לבו זה בנין ביהמ"ק מרומז על יוהכ"פ יום עבודת ה', שזהו ענין ביהמ"ק, מקום עבודת ה'. ולכן הקדים חמשה עשר באב ליוהכ"פ, כי הוא השער הראשון של השנה החדשה, שתורה היא ההכנה הראשונה. ובארבעים יום אלו צריך להניח את היסוד לחיים הרוחניים של השנה הבעל"ט ע"י שיקדשם לתורה ועבודת ה'.

וענין זה שייך בכל שנה, כמד"א בספה"ק שכל שנה היא יחידה בפני עצמה, כעולם קטן ובריאה מיוחדת לעצמה, וע"פ הכוונות כל סדרי ההכנות של ימים נוראים בבחי' נסירה ודורמיטא וכל הענינים שהיו בבריאת העולם מתחדשים בכל שנה ושנה, והיינו שכל שנה היא יצירה חדשה שצריכים לבנותה. וע"ז נאמר שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד, בתחלה השערים, ואח"כ פתחי עולם המה הימים הנוראים, שע"ז יבא מלך הכבוד, להגיע לתכלית שיהודי יהיה דבוק בהשי"ת. וההתחלה לזה היא מהשערים, להתחיל לבנות את השנה החדשה. וכן יש לפרש שאו שערים ראשיכם מרומז על מדות המח דהיינו תורה, והנשאו פתחי עולם המה מדות הלב תפלה ועבודה, ועל ידי שניהם יבא מלך הכבוד, שזה עיקר העבודה של הימים הנוראים.

עצים למערכה היה ביטול תורה, וכיון שתש כחה של חמה פסקו מלכרות עצים למערכה, ומכאן ואילך מוסיפין לעסוק בתורה, ועל כך עשו יום זה ליום טוב כיון שמתחילים להוסיף בלימוד התורה. ולכאורה הרי כריתת עצים למערכה היא עבודה קדושה, ומה השמחה שפסקו מעבודה זו, אלא לפי שיום ט"ו באב הוא השער של תורה שעל ידה מתקרבים אל השי"ת, והעיקר בו להוסיף כמה שיותר בלימוד התורה דוקא.

ומשום כך יום זה הוא השער הראשון לימים הנוראים, בו מתחילים ארבעים הימים של יצירת השנה החדשה, ונפתח שער ליהודי להתחיל להתכונן לימים הנוראים לבנות את השנה החדשה. והשער השני הוא ראש חדש אלול שהוא ארבעים יום קודם יום הכיפורים. וב' השערים הם תקופות של ארבעים יום, כמו שמצינו אצל משרע"ה, שבכל פעם שעלה למרום לקבל התורה היה שם ארבעים יום. ולכאורה הרי במרום לא שייך ענין של זמן, ואין חילוק בין יום או שעה או רגע לארבעים יום, ומה הוצרך משה רבינו לארבעים יום. אלא התורה מלמדת לנו בזה שבכדי להגיע למדרגה הגבוהה ביותר לעילא ולעילא מכל דרגין לקבל את התורה מהקב"ה, אף משרע"ה ע"פ דרגתו העליונה היה צריך לזכך עצמו בסילודין ארבעים יום, ולהתקדש שיהיה ראוי לקבל את התורה. ועד"ז הוא ענין ב' השערים ששניהם ארבעים יום, ט"ו באב הוא ארבעים יום קודם יצירת העולם, ור"ח אלול הוא ארבעים יום קודם יום הכיפורים. וכשם שט"ו באב הוא השער של תורה, כך השער השני ר"ח אלול, שהוא ארבעים יום קודם יוהכ"פ יום העבודה, שהוא המדרגה הגבוהה ביותר של